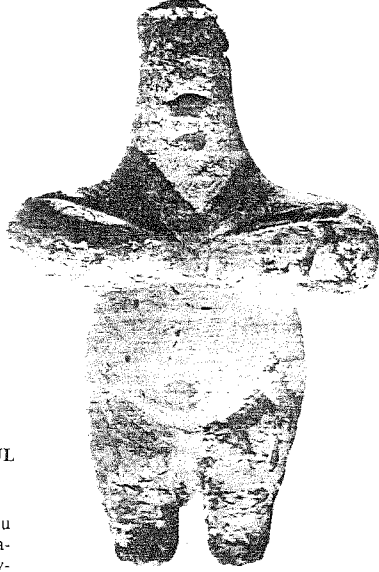

- (4) AÇIN Cafet, Bağlama ve Ailesi, Türk Halk Müziği ve Oyunları, Ank. 1982, C. 1, s. 118.
 (*) Bu terim; "(al., fr., Résonance) - Ötüm, tınlayış, yankılanış" anlamına gelmektedir. (M. Ragıp Gazimihal, Müsiki Sözlüğü, İst. 1961, s. 215)
 (5) EROĞLU Hasan, Azerbaycan Türk Kültür Dergisi, Ank. 1976, sayı 218, s. 82
 (6) GAZİMİHAL M. Ragıp, Şemsî Yastıman ve Kopuz, Türk Folklor Araştırmaları, İst. 1960, Sayı 134, s. 2226
 (7) EROĞLU Hasan, a.g.e. s. 82
 (8) ÖGEL Bahattin, Türk Kültür Tarihine Giriş, Ank. 1987, Cilt 9, s. 223
 (9) ÖGEL Bahattin, a.g.e. s. 223

- (10) ÖGEL Bahattin, a.g.e. s. 223, 224, 225
 (11) SAHİPOĞLU A. Arif, Yapılan söyleşinin bant kaydı elimde bulunmaktadır.
 (12) NAMAZALİYEV Kaffar, Tarzen Kamil Ahmetov, Bakü 1981, s. 10
 (13) EL DAROVA Emine, Üzeyir Hacıbegov Azerbaycan Halk Müziğinin esasları, Yazıcı, Bakü 1985, s. 21
 (14) SAMET Mühbettin, İnce Sanat Ustaları, Bakü 1987, s. 162
 (15) EROĞLU Hasan, a.g.e. s. 86
 (16) EROĞLU Hasan, a.g.e. s. 85
 (17) NAMAZALİYEV Kaffar, a.g.e. s. 6
 (18) NAMAZALİYEV Kaffar, a.g.e. s. 9
 (19) SUŞINSKI Feridun, Cabbar Karyagdioglu, Bakü 1987, s. 41

ANA TANRIÇA HEYKELİ'NİN ARDINDAN...

Selda (Kalfazade) ERTUĞRUL

Geçtiğimiz haziran ayında, sanat açısından çok olumlu olaylar ve etkinliklerle birlikte bazı olumsuzluklar da beraber yaşandı. Kamuoyunda hayli yankı uyandıran bu olaylardan üçüncü bir tanesi ise tamamı Türkiye'den giden 444 eserle Viyana'nın Hofburg Sarayı'nda açılan "Türkiye'nin Hazineleleri - Anadolu'nun Görkemi" isimli sergiden 7500 yıllık bir ana tanrıça heykelciğinin çalınmasıydı. 21 Haziran'da gerçekleşen bu olay ilk birkaç gün gazete sayfalarını işgal ettikten sonra aradan geçen süre içinde unutulup gitti. İlk günler basın etkisiyle kamuoyunda uyanan tepki de yerini büyük bir sessizlikle birlikte tepkisizliğe bıraktı. Bu duruma aslında pek de yabancı değiliz. Hemen her ders alınması gereken üçüncü olayın arkasından buna benzer bir yaklaşımı sergiliyoruz. Eserin sergi ziyarete açılmadan dört gün önce güvenlik önlemleri son derece yetersiz olan bir ortamda çalınması şüphesiz olayın üzerinde durulması gereken bir başka üçüncü yönü. Aradan geçen zamana karşın, bugüne değin bulunamayan ünlü parça durumundaki bu eserin bir an önce ortaya çıkarılması en büyük dileğimiz. Ancak sanırız her geçen gün bu konudaki umudumuzu da biraz daha azaltıyor.

Şüphesiz bu olay yaşadığımız ilk üçüncü olay değil. Ama olaylar farklı olsa da bizim tavırımız, olaylara yaklaşım biçimimiz pek değişmiyor. Aynı durum gene yaşandı. Bir kesimimizde olaya haklı olarak büyük tepki duyulurken, bir kesimimizde son derece kayıtsız ve tepkisiz bir tavır izlendi.

Biz olayın karşısında Türk makamlarından kesin ve ciddi bir tavır beklerken oldukça ilginç yaklaşımlara tanık olduk. Özellikle bir yetkilimizin, "Önemli değil, zaten sigortalıydı. Hem bizde bunlardan yüzlerce var." şeklindeki ifadesi bizim için hayli aydınlatıcı oldu ve yüreğimize su serpti. Sandığımız gibi fazla değerli ve nadide olmayan eserden daha elimizde yüzlerce bulunduğunu öğrenmemiz bizi gereksiz üzüntülerden kurtardı!..

Yaşadığımız bu olayın ışığında galiba biraz kendimizi sorgulamamız gerekiyor. Çünkü ciddi biçimde bir çelişkiyi kendi içimizde yaşıyoruz. Şu sıralarda bir yandan değişik zamanlarda kaçırma ve hediye etme yoluyla yurt dışına çıkarılmış eserlerimizi tekrar ülkemize, ait oldukları yerlere kazandırma çabasını bütün kanuni yolları zorlayarak sürdürüyor, bir yandan bütün bunların mücadelesini yaparken, diğer yandan aynı esnada elimizden alınan bir kültür değerimiz karşısında sesimizi çıkarmıyor, dahası son derece duyarsız ve kayıtsız bir tavır içine girebiliyoruz. Bugün çalışan tanrıça heykelini hatırlayarak sahiplenmemiz ve geri istememiz için mutlaka beş-on senelik bir sürenin geçmesini mi bekliyoruz acaba? Kanımızca, tarihi eser bilincinin tam yerleşebilmesi ve yerleştirilebilmesi için öncelikle kültür politikamıza ege-men olan bu çifte standartlıktan vazgeçmemiz gerekiyor.

Bir İstanbul Ressamı AMADEO COUNT PREZIOSI

Dr. Nevber Gürsu

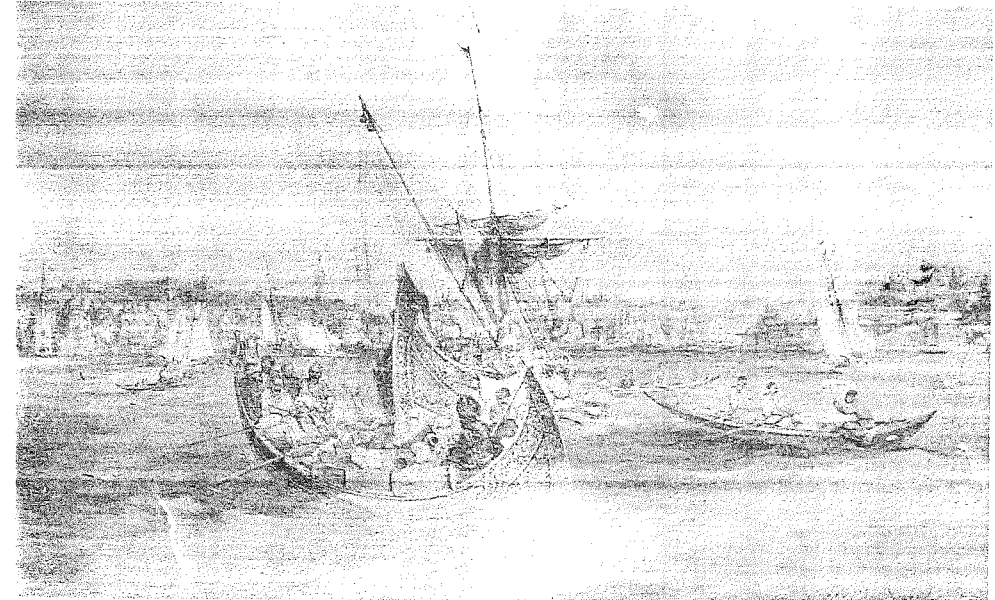
19. yüzyılda İstanbul'u ziyaret eden birçok Avrupalı hâ-tıralarında Türk yaşamı hakkında bilgiler vermiştir. Kelimeler yerine imaj ve çizgiler kullanarak Türk insanını, İstanbul'u ve orada yaşayan değişik ırk ve dine ait halkı tanıtan ressam Amadeo Preziosi'dir.

2 Aralık 1816'da Malta'da doğan Amadeo zengin, aristokrat ve dindar bir aileye mensuptur. 17. Yüzyılda adaya yerleşmiş aslı korsan olan aileye, Sicilya kralı tarafından asalet ünvanı verilmiş ve aile 18. yüzyılda Malta'nın yönetiminde önemli bir mevkiye gelmiştir⁽¹⁾. 5. Preziosi Kontu ünvanına sahip olacak Amadeo sıkı bir eğitimle büyütülmüş ve hukuk öğretimini bitirmiştir. Fakat küçük yaştan beri ilgisini çeken sanat aşkı ağır basmış, ilk önce Malta'da, daha sonra ise Roma'da resim öğrenimine başlamıştır. 24 yaşında Paris'e giderek Güzel Sanatlar Akademisi'ni bitirmiş, bunun yanı sıra yeni gelişen fotoğrafçılık teknikleri ile ilgilenmiştir. Bu sanat dalı, ileride taş baskı tekniklerinde yenilikler bulmasına yardımcı olmuştur. Amadeo'nun Paris'teki hayatı hakkında az bilgi vardır. Fakat muhakkak ki zamanın sanat akımları ile yakından ilgilenmiş ve bilhassa Honore Daumier'nin günlük hayattan alınmış ve mizah dolu konuları içeren taş basmalarından etkilenmiştir. Nitekim İstanbul'un günlük hayatlarını konu alan taş basmalarından bu

etkiler açıkça görülür⁽²⁾. Malta'ya dönüştü, babasının sanat eğilimlerine karşı daha katı bir tutum içinde olduğunu gö-rerek, seçtiği yolda ilerlemek için adayı terk etmeye mecbur olmuş ve İstanbul'a yerleşmeye karar vermiştir.

O zamanlar İstanbul egzotik bir doğu metropolisi olarak Avrupa'da büyük bir ün yapmıştı. Julia Pardoe'nin 1837'de yayınlanmış ve W.H. Barlett tarafından resimlenmiş The Beauties of the Bosphorus adlı kitabının önsözünde İstanbul şöyle tarif edilmiştir. "Doğanın incisi İstanbul'un berrak, sakın gökyüzü, parıltılı denizi, anfitiyatral ağaçlı tepeleri, coğrafi ve politik durumlarının önemi yanında renkli, esrarlı ve haşmetli atmosferi ile kaynaşan değişik ırk, din ve kültü-re sahip halklardan oluşan mahalli havası insanı büyüler, değişik heyecan ve zevkler yaşatır"⁽³⁾.

Preziosi'nin İstanbul'a geldiği tarihi kesinlikle bilinmez. Fakat İstanbul manzaralarını içeren ilk çalışmaları 1842 tarihini taşır. Sanatçı, Beyoğlu'nda Hamalbaşı sokağında Rum asilî eşi, ondan olan üç kızı ve oğlu ile yaşamış, yabancı koloni ve elçilik muhitinde üne kavuşmuştur. Aynı zamanda Türk adet ve geleneklerini öğrenip benimsemiştir. Ana dili İtalyancadan başka Fransızca, Rumca, İngilizce bilmesi yabancılarla, Türkçeye vakıf olması da Türklerle ilişki kurma-sını kolaylaştırmıştır.

1. Haliç'e Giriş, 1853. Suluboya ve karakalem. 51 x 72,5. Vicotria and Albert Museum, Searight Koleksiyonu